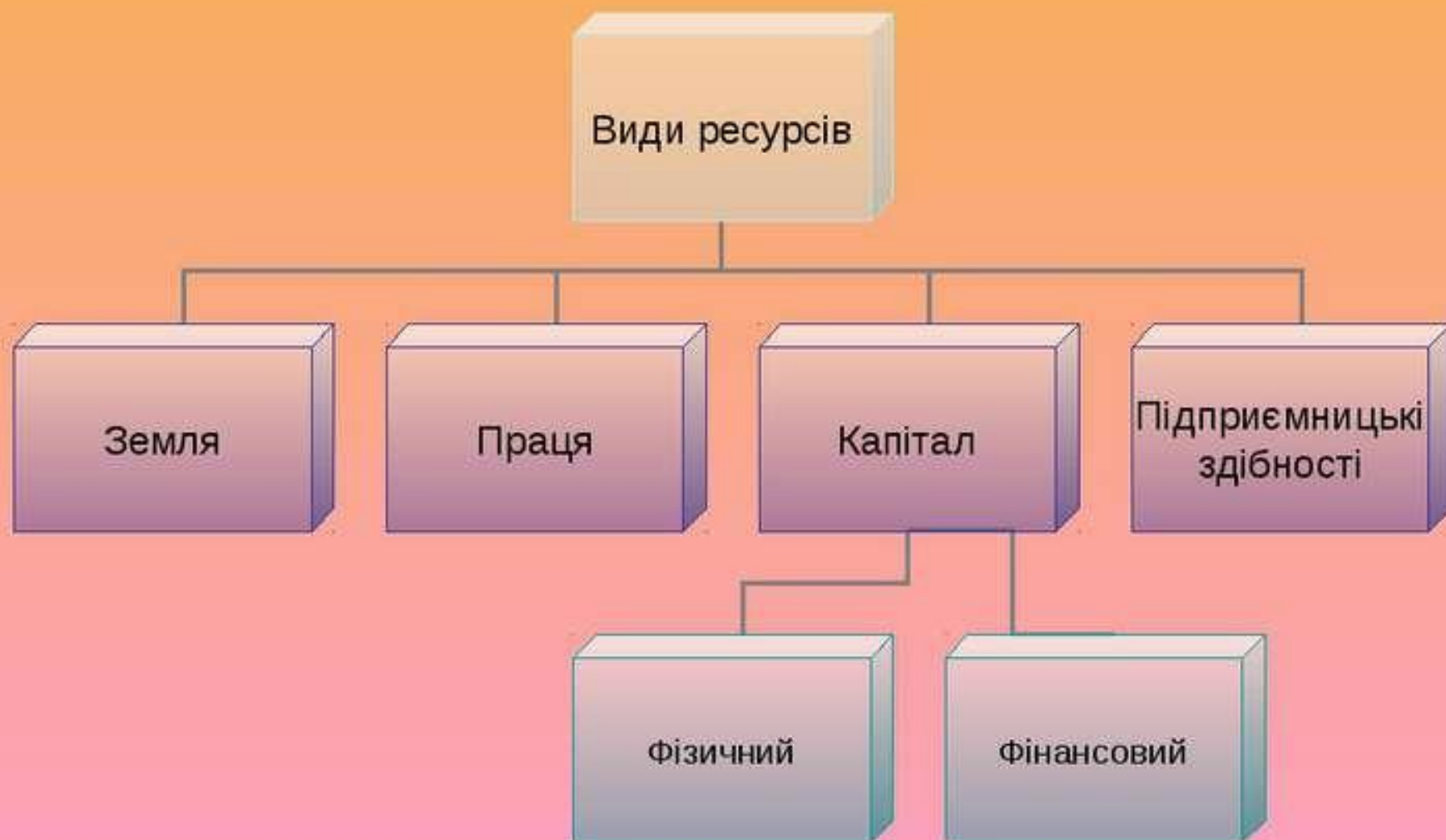

Ринки виробничих ресурсів та доходи у ринковій економіці

Фактори виробництва (виробничі ресурси)- сукупність ресурсів, які використовуються в процесі виробництва

ЧИННИКИ РОЗМІЩЕННЯ ВИРОБНИЦТВА

ПРИРОДНО-РЕСУРСНІ

- кількість і якісний склад природних ресурсів

СОЦІАЛЬНО-ДЕМОГРАФІЧНІ

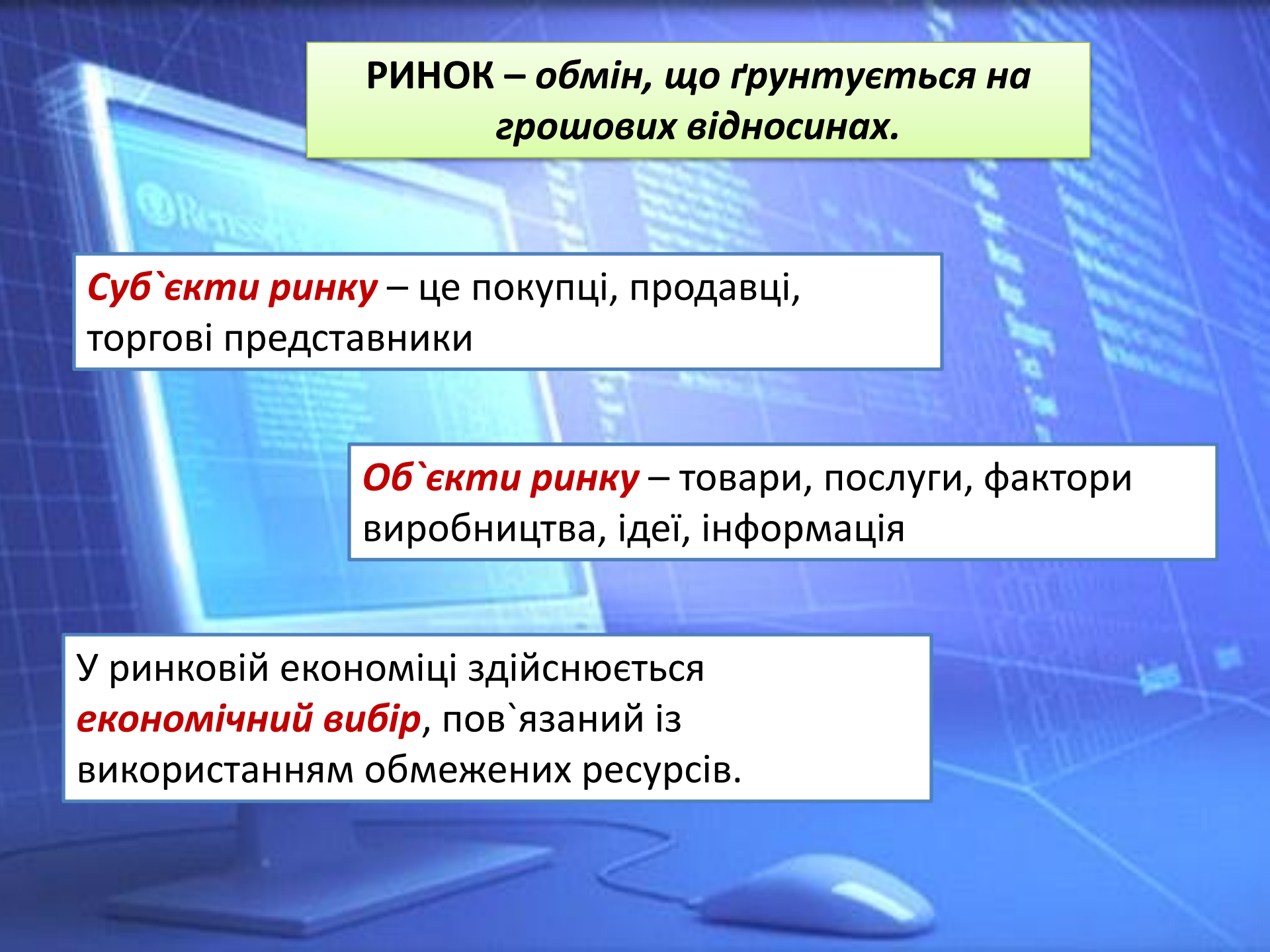
- кількість населення
- його розміщення, вікова і статева структури
- наявність трудових ресурсів
- стан інфраструктури

ЕКОЛОГІЧНІ

- екологічна ситуація на конкретній території
- природоохоронні території і об'єкти

ЕКОНОМІЧНІ

- економіко-географічне положення
- транспортний
- науково-технічний прогрес
- форми організації виробництва
- співвідношення попиту і пропозиції на товари і послуги (кон'юнктура ринку)

РИНОК – обмін, що ґрунтується на грошових відносинах.

Суб`єкти ринку – це покупці, продавці, торгові представники

Об`єкти ринку – товари, послуги, фактори виробництва, ідеї, інформація

У ринковій економіці здійснюється **економічний вибір**, пов`язаний із використанням обмежених ресурсів.

Функції ринку

Забезпечення вільного перетікання ресурсів з менш ефективного виробництва в ефективніші.

Зіставлення індивідуальних витрат праці із суспільним еталоном, формування ціни ціни на товар

Формування пропорційних зв'язків між виробництвом та споживанням, попитом та пропозицією

Стимулювання науково-технічного процесу.

за територіальною ознакою (місцевий, регіональний, національний, світовий);

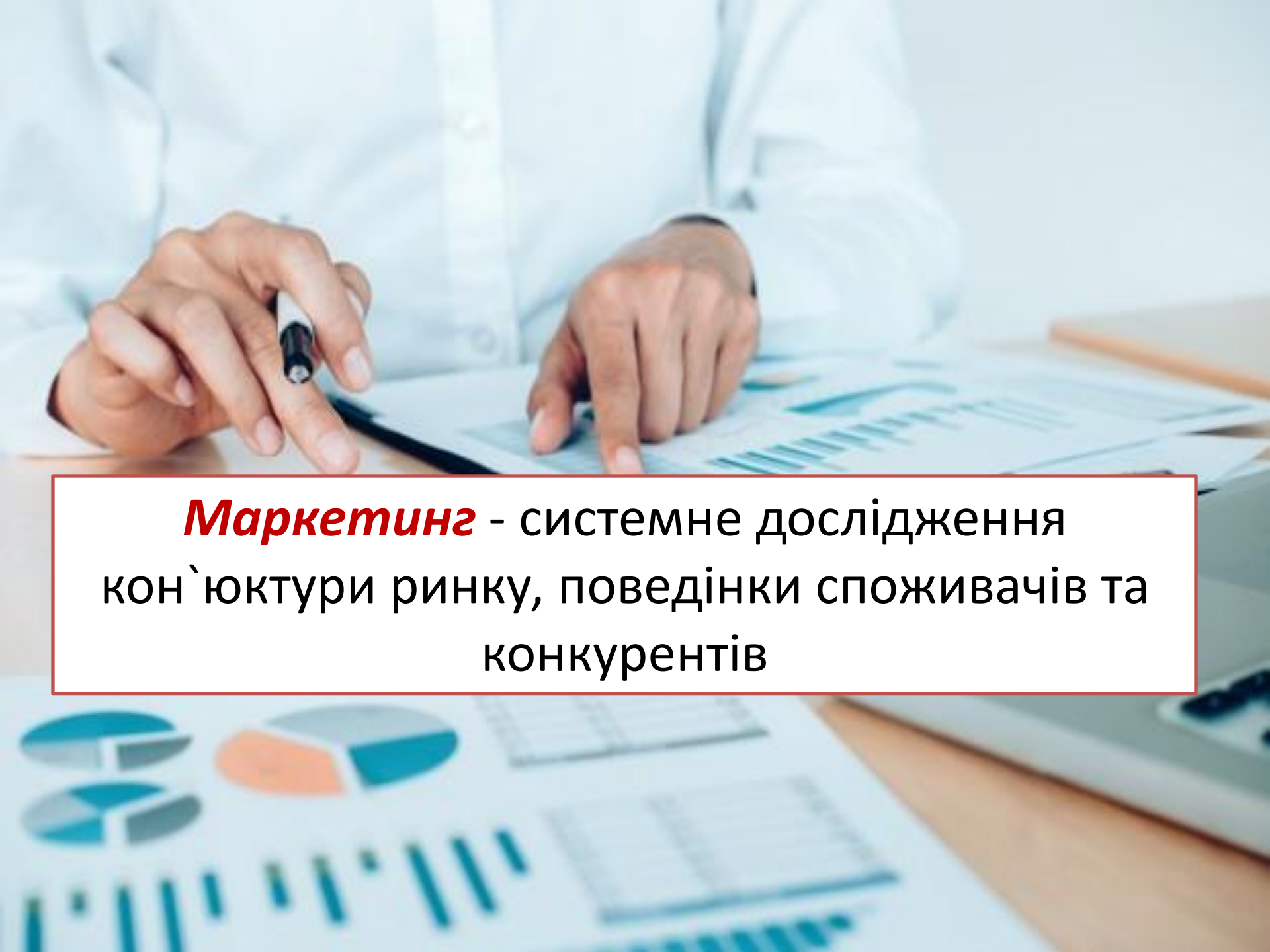
за характером продажів (оптовий (товарна біржа, фондова біржа, біржа праці), роздрібний, аукціони);

за станом конкуренції (вільний, монополістичний, олігополістичний, ринок монополістичної конкуренції);

за рівнем насиченості (рівноважний, дефіцитний, надмірний);

за ступенем легальності (офіційний, тіньовий);

за юридичною ознакою (легальний, нелегальний)

Маркетинг - системне дослідження
кон`юктури ринку, поведінки споживачів та
конкурентів

Структура ринку – це сукупність елементів, з яких він складається і які взаємодіють між собою.

Розрізняють:

- ринок предметів споживання та послуг;
- ринок засобів виробництва (ринок капіталу);
- ринок робочої сили;
- ринок природних ресурсів;
- ринок цінних паперів;
- ринок інтелектуальної власності;
- ринок інформації;
- валютний ринок;
- ринок кримінальних ресурсів.

Ці ринки, зберігаючи загальні риси, відрізняються об'єктом купівлі-продажу, формуванням попиту та пропозиції, специфікою ціноутворення.

Інфраструктура ринку — сукупність (організації, установи, посередники, законодавство), які забезпечують рух товарних, грошових та інформаційних потоків для нормального функціонування кожного конкретного типу ринку і всієї ринкової економіки

**Інфраструктура
товарного ринку**

**Інфраструктура
інформаційного
ринку**

**Господарське
законодавство**

**Інфраструктура
ринку праці**

**Інфраструктура
фінансового ринку**

**Інфраструктура
ринку**

Національна інфраструктура

Виробнича (вміщує галузі та підгалузі, які обслуговують виробництво товарів і послуг виробничого призначення)

Соціальні (галузі, які мають гарантувати нормальну життєдіяльність людей)

Ринок ресурсів

- Обмін або продаж ресурсів

**Ринок
природних
ресурсів**

Купівля та
продаж землі,
природних
багатств

Ринок капіталу

Купівля та продаж
виробничих
споруд

Ринок праці

Купівля та продаж
трудо­вих
можливостей
людей

Ринок цінних паперів (фондовий ринок)

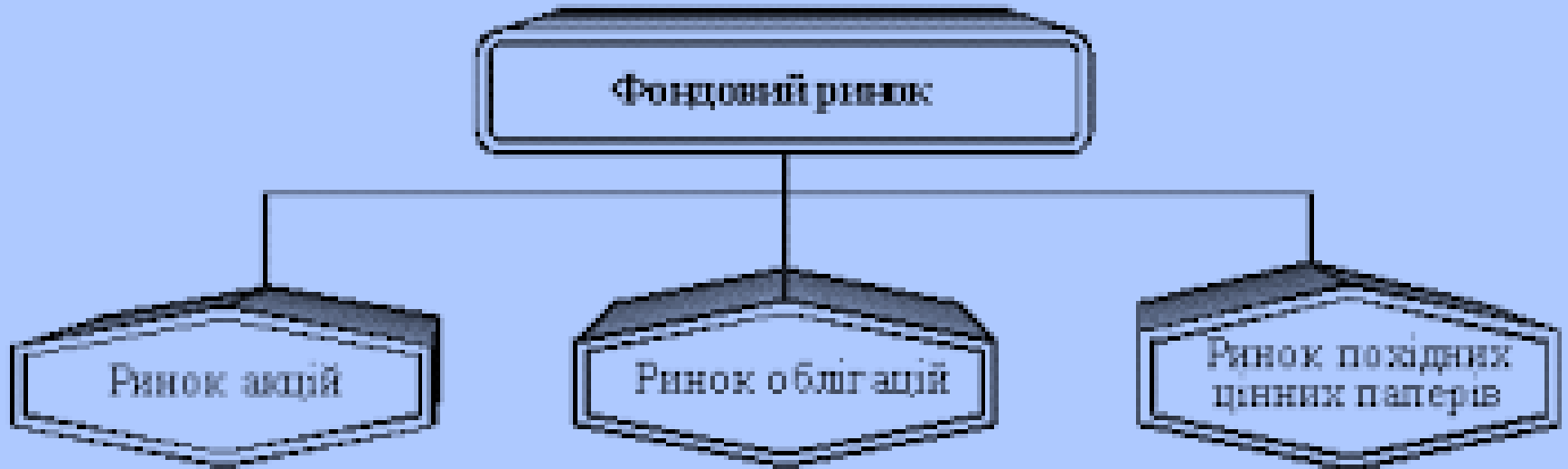

Рис. 1. Основні складові міжнародних фондових ринків

Акція – цінний папір, без встановленого строку обігу, що засвідчує майнову участь її власника у капіталі акціонерного товариства.

Облігація – це свідоцтво про надання позики, яке дає право на одержання, як правило, щорічного доходу у вигляді відсотків.

Державні облігації – це свідоцтва про надання їх власниками позики державі в особі уряду та місцевих органів управління.

Цінні папери – це свідоцтва про участь їх власників у капіталі акціонерного товариства або надані позики.

Варант – цінний папір, який дає утримувачу право на купівлю реальних цінних паперів.

Фінансовий ф'ючерс – це стандартний строковий контракт, який заключається між емітентом (продавцем) та покупцем (інвестором) в цілях купівлі та продажу в майбутньому цінних паперів або фінансових інструментів по зафіксованій раніше ціні.

Інвестиційний сертифікат – накопичення на рахунках в банках для цільового інвестування безпосередньо в підприємство чи компанію, або через реальні цінні папери (акції та облигації).

Ринок капіталів

***Кредит – надання грошей у
позику на умовах повернення,
терміновості,
прибутковості.***

Кредитор

Позичальник

Позичковий відсоток (r) – винагорода, яку дістає власник грошей за надане користування.

**депозит % кредит
маржа**

Позичковий капітал – грошовий капітал, що надається в позику з метою отримання доходу у формі %.

*Ринок природних ресурсів
та засобів виробництва*

ПРИРОДНІ РЕСУРСИ

Невичерпні

Сонячна енергія

Вітер, припливи,
течія води

Вичерпні

Відновні

Чисте повітря

Прісна вода

Родючі ґрунти

Рослини і тварини

Невідновні

Викопне паливо

Металічна мінеральна
сировина - руди
(залізо, мідь, цинк,
свинець)

Неметалічна
мінеральна сировина -
нерудна (піна, пісок,
фосфати тощо)

Рента (R)— це ціна за використання землі та інших природних ресурсів, кількість яких є обмеженою.

Орендар - землевласник

Рента- дохід власника землі або інших природних ресурсів, кількість яких обмежена.

$$\text{Ціна землі} = \frac{R}{i} \times 100\%$$

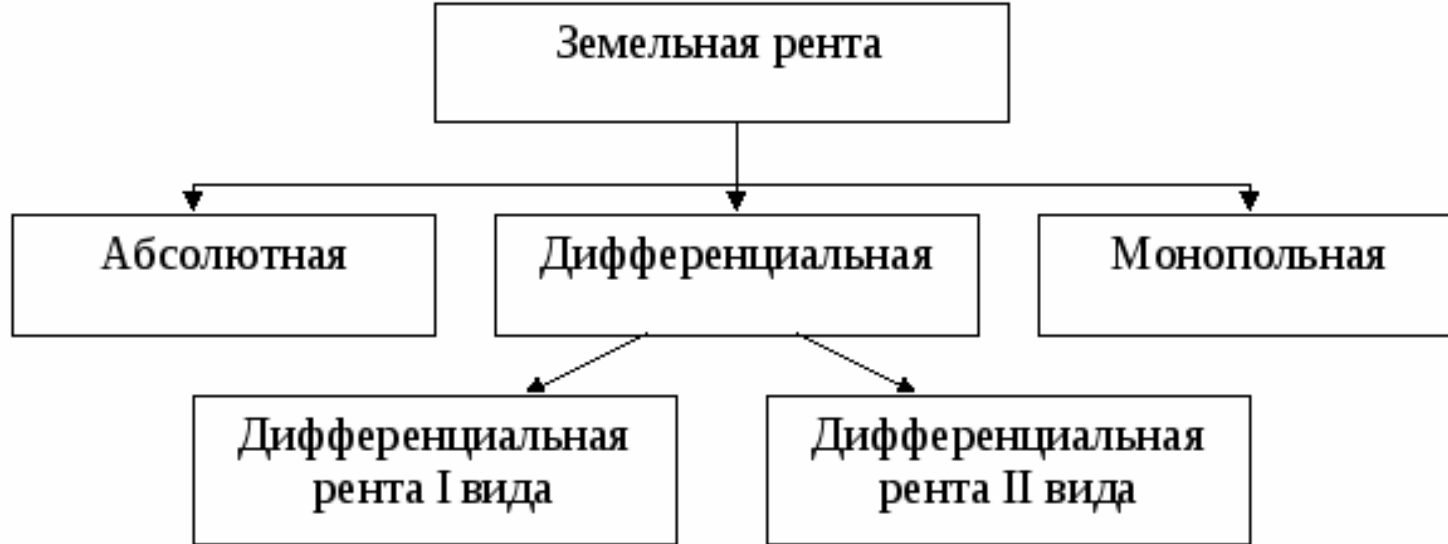
R- рента
i- процент
P- ціна землі

Чинники, що впливають на величину ренти:

- ◇ попит на певну сільськогосподарську продукцію;
- ◇ попит на землю для “несільськогосподарського” використання;
- ◇ якість земельних ділянок.

Ціни на продукти повинні зменшуватися, щоб заохотити виробника збільшувати їх кількість, але продуктивність землі зменшується – закон обмеженості ресурсів.

РИНОК ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ

Хто може бути власником землі?

Ним може бути приватна особа, орган державної місцевої або центральної влади, навіть корпорація.

Хто купує землю?

Покупцями можуть бути окремі фермери, підприємства з видобутку ресурсів, окремі забудовники або будівельні компанії.

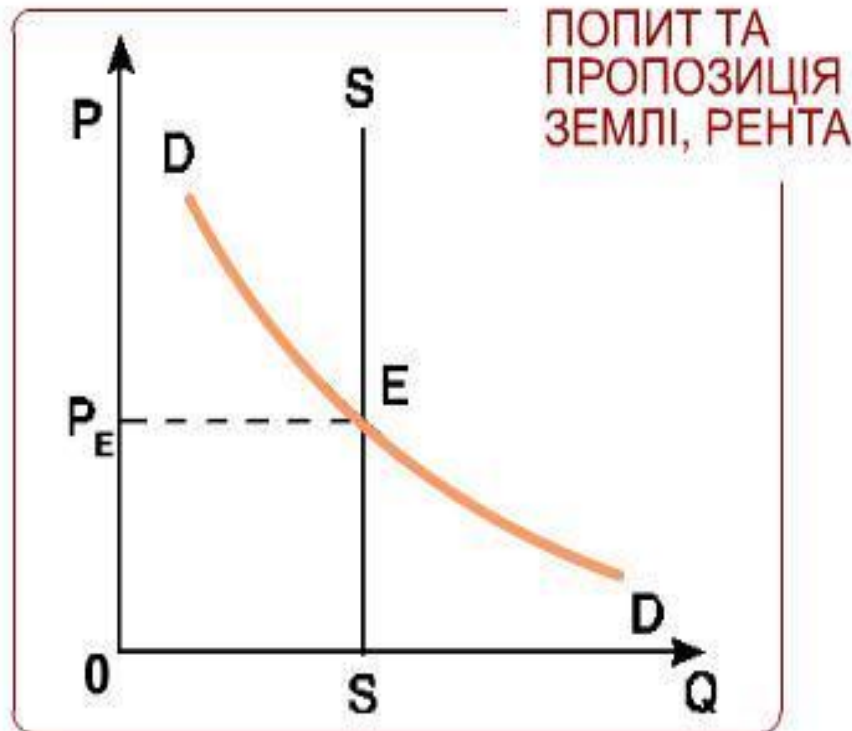
Альтернативні варіанти використання "землі"

Земля як рілля

Лісова ділянка

Місце видобутку

Ділянка під забудову

Графік зображає те, що *рента* - це рівноважна ціна (P_E), що формується під впливом попиту і пропозиції на ринку "землі".

Пропозиція землі зображена *вертикальною лінією* SS . Це відбиває той факт, що кількість землі, яка може перебувати в економічному обігу, є обмеженою.

Пропозицію землі називають нееластичною: хоч би як зростала рента, кількість землі збільшити не можна.

Попит на землю зображений кривою DD , що опускається зліва направо. Загалом це відбиває той факт, що за нижчої ціни користувачі готові придбати більше землі.

Земельний кодекс України

zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?user=a#Find

Ринок праці

використання розумових і фізичних здібностей людини для вироблення товарів.

Оплата праці – *будь-який заробіток в грошовому виразі, який за трудовим договором власник виплачує працівнику за виконану роботу, або надані послуги.*

ЗК України «Про оплату праці»

Ринок праці

Ринок праці- це економічний механізм, який дає людям змогу обміняти свої професійні навички і робочий час на заробітну плату й інші вигоди.

Суб`єктами ринку праці є наймані працівники, підприємці, держава.

Основним доходом на ринку праці є заробітна плата.

Види заробітної плати

Номінальна - це сума грошей, отримана працівником за певний проміжок часу

Реальна - це номінальна заробітна плата з урахуванням роздрібних цін і тарифів

Дві основні форми заробітної плати

погодинна

відрядна

Мінімальна погодинна зарплата

- ***Японія – 13,5 \$ (9,5 \$)***
- ***США – 11,2 \$ (5-7 \$)***
- ***ФРН – 10,7 \$***
- ***В.Британія – 8,2 \$***
- ***Болгарія – 3,5 \$***
- ***Пд.Корея – 2,1 \$***
- ***Мексика – 1,4 \$***
- ***Україна – 0,6 \$***
- ***Індія – 0,5 \$***

ФОРМИ ОПЛАТИ ПРАЦІ

Відрядна

(Табель, Відомість обсягу виконаних робіт та відрядних розцінок)

Погодинна

За погодинними тарифними ставками | За місячними посадовими окладами

(Табель обліку робочого часу)

Система оплати праці

Проста відрядна

Зарплата розраховується шляхом множення кількості одиниць виробленої продукції та розцінки за одиницю продукції

Непряма відрядна

Зарплата розраховується шляхом множення погодинної тарифної ставки, фактично відпрацьованої кількості годин та середнього коефіцієнта виконання норм виробітку всіма працівниками

Відрядна преміальна

Заробіток працівника складається з відрядного заробітку та премії за досягнення певних результатів

Відрядна прогресивна

Передбачає оплату робіт, виконаних у межах встановлених норм за звичайними відрядними розцінками та робіт, виконаних понад нормативний рівень за підвищеними розцінками

Акordна

Працівникові або групі працівників встановлюються розцінки за весь комплекс робіт із визначенням кінцевого терміну його виконання

Контрактна

Проста погодинна

Зарплата розраховується множенням погодинної тарифної ставки відповідного розряду на кількість відпрацьованих годин

Погодинно преміальна

Заробіток працівника складається з тарифного заробітку та премії за досягнення певних кількісних або якісних показників

За погодинними ставками

Різновид погодинно-преміальної системи. Використовується при оплаті праці, яка має стабільний характер

Мотивація праці – процес стимулювання (стимул (грец.) – поганяч волів) окремої людини, або групи до діяльності, що направлена на досягнення загальних цілей підприємства.

Методи мотивації

Економічні прямі

***Зарплата +
розповсюдження акцій,
участь у прибутках,
виплата преміальних
бонусів***

Економічні непрямі

***Пільгове харчування, стажові
виплати, транспортні пільги,
виплата оздоровчих, видача
продуктових пайків.***

Негрошові

***Гнучкий робочий графік,
відомчі санаторії,
просування по службі,
участь у прийнятті рішень
на високому рівні.***